

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tilaajan selvityselvällisyydestä ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tilaajan selvityselvällisyydestä ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka perusteella valtioneuvoston asetuksella tarkistettaisiin kolmivuotiskausittain laissa säädetyn laiminlyöntimaksun enimmäis- ja vähimmäismäärää rahanarvon

muutosta vastaavasti. Samalla voimassa olevan laiminlyöntimaksun vähimmäismäärä tarkistettaisiin 1 500 eurosta 1 600 euroon ja enimmäismäärä 15 000 eurosta 16 000 euroon.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2011 alusta.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Tilaajan selvityselvällisyydestä ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetussa laissa (1233/2006), jäljempänä *tilaajavastuulaki*, säädetyn selvityselvällisyyden laiminlyönnin seuraamuksena on laiminlyöntimaksu, joka määrätään tilaajalle. Lain 9 §:n 2 momentin mukaan laiminlyöntimaksun suuruudeksi määrätään vähintään 1 500 euroa ja enintään 15 000 euroa. Maksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Laiminlyöntimaksu määrätään, jos tilaaja on laiminlyönyt selvityselvällisyytensä tai jos tilaaja on tehnyt sopimuksen liiketoimintakieltoaan annetun lain mukaiseen liiketoimintakieltoon määrätyn elinkeinonharjoittajan kanssa tai yrityksen kanssa, jonka yhtiömies, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja taikka muussa siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilö on määrätty liiketoimintakieltoon. Lisäksi maksu määrätään, jos tilaaja on tehnyt sopimuksen, vaikka hänen on täytynyt käsittää, että sopimuksen toisella osapuolella ei ole tarkoitus täyttää sopimuspuolena ja työnantajana lakisääteisiä velvoitteitaan. Viime mainittu säännös koskee lähinnä tapauksia, joissa tilaaja osoittaa selvää ja yleisen elämäkokemuksen mukaan havaittavaa välinpitämättömyyttä siitä, että hänen sopimuspuolensa ei noudata velvoitteitaan.

Laiminlyöntimaksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon laiminlyönnin aste, laatu ja laajuus sekä tilaajan ja tämän sopimuspuolen välisen sopimuksen arvo. Maksun suuruus vaihtelee laiminlyönnin vakavuuden mukaan. Arvioon vaikuttaa myös se, onko kysymyksessä yritys, jolla on vain muutama työntekijä, vai tilaaja, jolla on satoja työntekijöitä. Lisäksi laiminlyöntimaksun määrään vaikuttaa tilaajan oma toiminta, kuten laiminlyönnin tarkoituksellisuus tai piittaamaton asenne laissa säädettyjä velvollisuuksia kohtaan. Jos laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä ja se on kohtuullista olosuhteet huomioon ottaen, maksu voidaan jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä.

Laiminlyöntimaksun määrää aluehallintovirasto, joka tekee asiasta valituskelpoisen päätöksen. Maksun määrääminen edellyttää aina tilaajan kuulemistä, jolloin tämä voi esittää laiminlyöntiin vaikuttaneet syyt ja muita asiaan vaikuttavia seikkoja. Työsuojeluviranomaisella on oikeus saada lain noudattamista valvoessaan tilaajalta nähtäväkseen selvityselvällisyyteen liittyvät asiakirjat ja tarvittaessa niistä jäljennös. Näihin asiakirjoihin kuuluu myös alihankintaa tai vuokratyötä koskeva sopimus. Tilaja saa hakea päätökseen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Oikeus antaa laiminlyöntimaksua koskeva päätös vanhentuu kahdessa vuodessa. Vanhentumisaika lasketaan siitä, kun laissa tarkoitettua sopimusta koskeva työ on päättynyt. Jos selvitysvelvollisuutta epäillään rikotun, asia on käsiteltävä kiireellisenä.

Laissa ei ole säännöstä laiminlyöntimaksun määrän tarkistamisesta ajoittain, jotta se pysyisi suuruudeltaan rahanarvon muutosta vastaavana. Tästä syystä lakiin ehdotetaan lisättäväksi asiaa koskeva säännös. Ehdotetun uuden 9 a §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella tarkistettaisiin laissa säädetyn laiminlyöntimaksun enimmäis- ja vähimmäismäärää rahanarvon muutosta vastaavasti kolmivuotiskausittain.

Koska tilaajavastuulaki on tullut voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2007 eikä laiminlyöntimaksun määrä ole aikaisemmin tarkistettu, pidetään tarpeellisenä, että laiminlyöntimaksun enimmäis- ja vähimmäismäärää korotetaan lailla vähintään neljän vuoden indeksitarkistusta vastaavalla määrällä. Koska kysymys on kuitenkin lain muutoksesta, ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena tehdä korotusta siten, että tarkistuksen laskentaperusteena käytettäisiin yksinomaan kuluttajahintaindeksiä. Tästä syystä laiminlyöntimaksun vähimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 100 eurolla, jolloin se olisi 1 600 euroa ja enimmäismäärää 1 000 eurolla, jolloin se olisi 16 000 euroa. Korotus on jonkin verran suurempi kuin mitä se olisi tehtäessä laskennallisella kuluttajahintaindeksillä.

Vuonna 2009 työsuojeluviranomaiset tekivät tilaajavastuulain mukaisia tarkastuksia 789 kappaletta eri puolella Suomea. Tarkastuksista 60 prosentissa havaittiin eriasteisia puutteita selvitysvelvollisuuden noudattamisessa. Lain voimassaoloaikana laiminlyöntimaksuja koskevia päätöksiä on 31 päivään elokuuta 2010 mennessä tehty yhteensä 238 kappaletta ja maksuja määrätty maksettaviksi yhteensä 1 234 325 euroa. Tosin tästä summasta on palautettu hallinto-oikeuteen tehtyjen valitusten johdosta 75 527 euroa.

Alin yksittäisestä sopimuksesta määrätty maksu on ollut 800 euroa ja ylin 12 500 euroa. Koska yksi työsuojeluviranomaisen tekemä tarkastus voi johtaa maksun määräämiseen useammasta sopimuksesta, niin suurin yhden tarkastuksen johdosta määrätty maksujen yhteissumma samalle tilaajalle on ollut 20 000 euroa.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa laiminlyöntimaksun arvon pysyminen rahan arvoa vastaavana jo lain voimaantulosta lähtien. Laiminlyöntimaksujen vähimmäis- ja enimmäismäärien hieman noustessa voidaan arvioida, että maksujen korotuksilla on myös vähäisessä määrin valtionaloudellisia vaikutuksia.

Vuonna 2009 laiminlyöntimaksuja koskevia päätöksiä tehtiin 99 kappaletta ja maksuista kertyi valtiolle tuloja runsaat 360 000 euroa. Maksujen määrän korotusten johdosta valtion tulojen voidaan arvioida lisääntyvän korotusta vastaavalla 6,7 prosentilla eli noin 25 000 euroa.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun yhteydessä kuultiin sosiaali- ja terveysministeriötä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:tä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:tä, Akava ry:tä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:aa ja Suomen Yrittäjät ry:tä. Kaikki kuuluvat puolsivat esitystä.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 2011 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:n 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

9 §

Laiminlyöntimaksu

Laiminlyöntimaksun suuruudeksi määrätään vähintään 1 600 euroa ja enintään 16 000 euroa.

9 a §

Laiminlyöntimaksun rahamäärän tarkistaminen

Edellä 9 §:ssä säädetyn laiminlyöntimaksun enimmäis- ja vähimmäismäärää tarkistetaan rahanarvon muutosta vastaavasti kolmi-vuotiskausittain valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 2010

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Työministeri *Anni Sinnemäki*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

tilaajan selvitysvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilaajan selvitysvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:n 2 momentti sekä *lisätään* lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Laiminlyöntimaksu

Laiminlyöntimaksun suuruudeksi määrätään vähintään 1 500 euroa ja enintään 15 000 euroa.

Ehdotus

9 §

Laiminlyöntimaksu

Laiminlyöntimaksun suuruudeksi määrätään vähintään 1 600 euroa ja enintään 16 000 euroa.

9 a §

Laiminlyöntimaksun rahamäärän tarkistaminen

Edellä 9 §:ssä säädetyn laiminlyöntimaksun enimmäis- ja vähimmäismäärää tarkistetaan rahanarvon muutosta vastaavasti kolmivuotiskausittain valtioneuvoston asetuksella.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*
